

OPIS PROWADZENIA ZAMIERZONEJ DZIAŁALNOŚCI W JĘZYKU NIETECHNICZNYM

Zarówno zasięg jak i wielkość populacji cietrzewia w Polsce zmniejszyła się gwałtownie w ciągu ostatnich 30 lat. Cietrzew wyginął w wielu obszarach w tym głównie położonych w centralnej i południowo – wschodniej części kraju, a całkowita liczebność populacji spadła o około 95% od lat 70tych (z 40 tysięcy osobników do około 2 – 2,5 tysiąca ptaków obecnie). Gatunek ten jest uważany za jeden z najbardziej zagrożonych wyginięciem w Polsce. Do głównych przyczyn zanikania cietrzewia w kraju należą przede wszystkim niekorzystne przekształcenia warunków środowiskowych, powodujące zanik lub znaczne pogorszenie biotopu cietrzewia w jego ostojach. W ostatnich latach zaobserwowano zahamowanie spadku liczebności, a lokalnie nawet jej wzrost, co jest efektem wdrażanych programów ochrony czynnej. Jednakże w skali całego kraju sytuacja gatunku wciąż wydaje się bardzo poważna.

Cietrzew jest gatunkiem granicy lasu, który w warunkach naturalnych zasiedla obszary z dobrze zachowaną i szeroką strefą ekotonową, utworzoną z różnych stadiów sukcesyjnych lasu – od terenów otwartych do zwartych drzewostanów. W krajobrazie rolniczym cietrzew wykorzystuje głównie mozaikę terenów otwartych, nieużytków, lasków, zadrzewień i zakrzaczeń śródłukowych. Z uwagi na postępującą intensyfikację użytkowania gruntów przez człowieka, biotop cietrzewia bardzo szybko zanika.

Problem zagrożeń dotyczących cietrzewia w Polsce jest złożony i zróżnicowany. Istnieje bardzo wiele różnych przyczyn, które w przypadku lokalnych populacji mogą w różnym stopniu wpływać na dynamikę ich liczebności. Spośród nich zdecydowanie największy wpływ mają wszelkie zmiany środowiskowe wynikające z użytkowania gruntów przez człowieka, takie jak osuszanie terenów podmokłych oraz intensyfikacja gospodarki rolniczej i leśnej. Dodatkowymi zagrożeniami o większym i bardziej uniwersalnym znaczeniu są zwiększona presja drapieżników oraz niepokojenie ptaków przez człowieka. Poniżej zamieszczono bardziej szczegółowy opis dotychczas zidentyfikowanych zagrożeń cietrzewia w Polsce, które wydają się mieć największy wpływ na niekorzystny trend krajowej populacji.

Bardzo istotnym problemem w wielu ostojach cietrzewia w kraju, jest zanik lub degradacja śródleśnych terenów podmokłych na skutek melioracji. Prace melioracyjne mające na celu osuszanie terenów podmokłych prowadzono na dużą skalę w latach 60tych i 70tych ubiegłego stulecia. Obecność terenów podmokłych (torfowisk) w ostojach cietrzewia jest bardzo istotna. Wysoki poziom wód gruntowych na torfowiskach jest naturalnym czynnikiem, który kształtuje optymalną strukturę przestrzenną i gatunkową zarówno roślinności zielnej jak i drzewostanów dla cietrzewia. W wielu ostojach, naturalny, wysoki poziom wód gruntowych jest (lub był) tym czynnikiem, który w sposób naturalny kształtuje optymalną dla cietrzewia strefę ekotonową drzewostanu. Wraz z osuszaniem obszarów podmokłych, intensyfikacją gospodarki rolniczej i leśnej w ostojach, zanika przejściowa strefa ekotonowa, która jest niezbędnym elementem biotopu cietrzewia. Obszary podmokłe i ich obrzeża są często wykorzystywane przez ptaki, jako tereny żerowiskowe, ponieważ dostarczają większą ilość pokarmu, w tym owadów, które są szczególnie istotne dla piskląt cietrzewia w pierwszych tygodniach życia. Optymalny poziom wód gruntowych wpływa na wytworzenie optymalnej struktury i składu gatunkowego roślinności, preferowanej jako pokarm w okresie wiosenno - letnim. Tereny podmokłe są również w znacznie mniejszym stopniu penetrowane przez drapieżniki i w związku z tym ograniczają ich niekorzystny wpływ na ptaki.